

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО
СЕРЕДОВИЩА УКРАЇНИ**

**ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО
ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА У ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ**
46003, м. Тернопіль, вул. Шашкевича, 3, тел. (0352) 25-95-93, факс 25-95-66

23.03.2009 р. № 2-2/1613

Філія ДП „Укрдержбудекспертиза” в Тернопільській області

ВИСНОВОК № 12 - 09

**державної екологічної експертизи робочого проекту „Генеральний план
міста Чортків Тернопільської області”.**

Державна екологічна експертиза (держкоекспертиза) виконана відділом державної екологічної експертизи та регуляторної діяльності державного управління охорони навколишнього природного середовища у Тернопільській області у березні 2009 року за зверненням замовника від 19.01.2009 р. № 107 вх.

Держкоекспертиза організована і проведена шляхом визначенням частиною 1 статті 37 Закону України „Про екологічну експертизу”- робочою групою державної екологічної експертизи Держу правління.

Розгляд матеріалів містобудівної документації (генплану) засвідчив наступне:

Необхідність проведення робіт з коригування генерального плану визначено рішенням сесії Чортківської міської ради від 29.03.2007р. №160 та завдання на коригування генерального плану м. Чортків.

Замовником держкоекспертизи є філія Державного підприємства „Укрдержбудекспертиза” у Тернопільській області, начальник - Лучка А. А., адреса - м. Тернопіль, вул. Грушевського, 8, тел. 52-20-22.

Замовником коригування генерального плану є відділ містобудування, архітектури та житлово-комунального господарства Чортківської РДА, лист від 03.09.2008р №1156.

Генеральним проектувальником об'єкту є державний інститут проектування міст „Містопроект”, директор - Кошло М., ГАП - Столяров Ю., адреса - м. Львів, шифр 6529-1998,9311-2007.

Містобудівна документація (генплан) подана на розгляд замовником у складі:

- Розділ „Пояснювальна записка”.
- Графічна частина проекту на 13 планшетах (Генеральний план, М 1:5000; Опорний план, М 1:5000; Схема планувальних обмежень, М 1:5000; Схема розташування міста в системі розселення, М 1:25000).

Метою проекрованої діяльності є коригування генерального плану міста Чорткова, Тернопільської області, розробленого Українським Державним інститутом проектування міст "Діпроміст" (м. Київ) у 1974 році.

Коригування пов'язане із наступними причинами:

- з метою захисту традиційного характеру середовища з визначенням меж історичного ареалу міста (згідно постанови Кабінету Міністрів від 26 липня 2001 року № 878 з метою захисту традиційного характеру середовища населених місць України, на виконання статті 32 Закону України "Про охорону культурної спадщини" місто Чортків занесено до списку історичних місць України XVI століття);

- поточними змінами, що відбулись в процесі містобудівної діяльності на території міста;

- встановлення нових меж міста і приєднання до нього додаткових територій.

Проект охоронних зон м. Чорткова розроблений інститутом "Укрзахідпроектреставрація" у 1991 році за замовленням 91-66- НД.

Проектна документація розроблена на топопідоснові М 1:2000, виконаної Головним Управлінням геодезії, картографії та кадастру при Кабінеті Міністрів України "УКРПГВІЗ" в 1990 році в місцевій системі координат і Балтійській системі висот, сканованої НДІ "Геодезінформатики" і приведеної до М 1:5000.

Зауваження до розділу:

Копію ліцензії на право проектування та перелік робіт до неї не Представлено.

Матеріали відводів земельних ділянок під житлові квартали та „Місцеві Правила забудови території" не представлені.

Характеристика території м. Чортків Тернопільської області.

У фізико-географічному відношенні м. Чортків розташований в лісостеповій зоні Західно-Подільської області, в долині р. Серет - лівої притоки р. Дністер.

Долина річки звивиста, з крутими та високими (до 80-120м) схилами. Пойма суха, лугова; русло звивисте, шириною до 30м, заростаюче.

Чортків - місто районного підпорядкування, адміністративний, промисловий ... та культурний центр Тернопільської області.

В системі населених місць Тернопільської області м. Чортків займає 2 місце по чисельності населення.

Через місто проходять магістральні автомобільні шляхи Доманове (на Брест) - Ковель-Чернівці-Мамалига (на Кишинів), Кам'янець-Подільський-Чортків-Івано-Франківськ та залізнична колія Тернопіль-Стефанешти.

Територія міста межує із землями Вигнанської, Угринської, ... та Росохацької сільських рад, а також із землями Заводської селищної ради.

Економічну частину даної системи розселення складає група різногалузевих виробництв (поєднання аграрно-промислових комплексів з групою підприємств, в основному, місцевого значення).

Місто Чортків розміщене компактно з яскраво вираженою центральною частиною, де розміщено ряд архітектурних та історичних пам'яток. Центральна частина міста забудована, переважно, малоповерховими житловими будинками кінця XIX - початку XX століття з включенням багатоповерхових та малоповерхових будинків, збудованих в 60-х - 70-х роках. Пам'ятки архітектури, цінна історична забудова, фонові забудови центральної частини міста надають йому своєрідний колорит. В західній частині міста знаходиться квартал багатоповерхової забудови. Але, в переважній більшості, в місті -малоповерхова, садибна забудова. Завдячуючи цьому та наявності в межах міста земель сільськогосподарського призначення, щільність житлового фонду на 1 га території не є високою.

Всі заклади, що формують загальноміський центр, розташовані на центральній площі та на вулицях Шевченка та Степана Бандери.

В місті два основних промислових утворення - західний та східний. На них зосереджені такі промислові підприємства, як ВАТ „Чортківський цукровий завод“, ВАТ „Чортківський м'ясокомбінат“, ВАТ „Чортківський сирзавод“, ВАТ „Чортківська кондитерська фабрика“, державний комбінат хлібопродуктів та інші, забезпечують переробку сільськогосподарської продукції південного регіону Тернопільської області та реалізують її.

В м. Чорткові розміщено ряд будівельних організацій, складів та баз, автотранспортних підприємств.

Крім того, в м. Чорткові функціонують Чортківський інститут підприємництва та бізнесу, медичне і педагогічне училища, вище дяківсько-катехетичне училище ім. Єпископа Г. Хомишина.

Даним проектом на прогностичний період передбачається посилення та вдосконалення ролі м. Чортків як міжрайонного та міжгосподарського центру Чортківської системи населених місць для чого необхідно вдосконалити сучасну систему культурно-побутового обслуговування населення, ввести в дію ряд об'єктів культури, освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення, торгівлі.

Вивчення матеріалів планових органів, проробок спеціалізованих проектних інститутів, а також дослідження сучасного стану м. Чорткова дозволяють зробити висновок, що у найближче 20-річчя місто буде розвиватись як промисловий центр. Дальший розвиток промисловості буде базуватися, в основному, на підвищенні потужностей і технічного рівня діючих підприємств і завершення будівництва нових промислових об'єктів.

Ріст чисельності населення м. Чортків на перспективу буде проходити як за рахунок існуючої містобудівельної бази, так і за рахунок створення нових містоутворюючих об'єктів.

Чортків - невелике, історичне місто, незрівняне по своїй красі та наявності в ньому великої кількості пам'яток архітектури та розташоване в тісному поєднанні з природним оточенням - є привабливим для туристів. Враховуючи це, генеральним планом в районі автомобільних розв'язок в південній та східній частинах міста передбачається створення центрів обслуговування туристів.

Перспективний розвиток міста є обмежений на півночі - залізницею, на сході та півдні - об'їзною дорогою.

В місті на першу чергу та на перспективу будівництво багатоповерхового житла не передбачається. Розвиток садибного та високощільного, блокованого будівництва передбачено розмістити на території с. Горішня Вигнанка, Синякове та Манькова. Пропонується розміщення житла за рахунок реконструкції існуючих кварталів.

В південно-східній частині міста пропонується створення лікувально-реабілітаційного центру як для дорослих так і для дітей а також профілакторіїв та відпочинково-оздоровчих установ, що функціонують цілий рік. Для розвитку котеджного будівництва в цьому ж кварталі виділена територія в 4,0 га.

Шкідливі виробничі підприємства, що розташовані в житловій забудові, передбачено до виносу на територію В-1 (виробниче утворення 1). Перспективне промислове будівництво, склади, бази та комунальні підприємства розміщені на територіях В-1 та В-2 (виробничі утворення 1 та 2), що вводяться в перспективну межу міста. На виділену нову територію виробничого утворення В-1, на якій вже розміщено новий цвинтар будуть винесені автогосподарства, склади, бази, завод чавунного литва. Територія східного виробничого утворення В-2 включена в проектну межу міста, на якій вже розміщені промислові об'єкти. На неї виносяться з сільбищної території база комбінату громадського харчування, овочесховище, торгова база, птахофабрика.

Для поліпшення екологічної ситуації міста, з метою приваблення туристів та створення для них гідного відпочинку генеральним планом запропоновано створити три ландшафтно-рекреаційні парки. 1-й - ландшафтно-рекреаційний парк „Етнокультура Поділля", 2-й - ландшафтно-рекреаційний парк активного відпочинку, 3-й - ландшафтно-рекреаційний парк „Дитячий".

Виходячи з перерахованих факторів та аналізу сучасного використання території в місці має відбутись перерозподіл балансу земель із збільшенням його території з метою створення більш комфортних умов проживання, відпочинку та оздоровлення населення.

Планувальна структура сельбищної території міста складається з 19 житлових кварталів, в яких намічено зонування житлової забудови. Малоповерхова садибна забудова на сьогодні є основним видом забудови. Згідно планувальних міркувань в межі міста включена сельбищна територія села Горішня Вигнанка, житловий квартал садибної забудови села Біла, житлові квартали садибної забудови села Синяково.

Сміттєзвалище пропонується винести на віддаль 500 м від В-1, на майданчик колишнього військового аеродрому. На ділянці діючого сміттєзвалища запроектовано створити ландшафтно-рекреаційний парк активного відпочинку.

Згідно даних управління статистики тернопільської обласної адміністрації станом на 12.01.1989 р., чисельність населення становила 26,8 тис. чоловік, на 01.01.1995 р. та на 01.01.2001 р - 30,2 тис. чоловік. Зміни в чисельності жителів міста на перспективу в значній мірі будуть залежати від природного та механічного приросту населення, а також мятникових міграцій. Однак, приймаючи до уваги дефіцит робочих місць і прогнозоване збереження безробіття на перспективу видається нульовий механічний приріст населення, що складе 32,0 тис. чоловік.

Середня житлова забезпеченість на 1 людину в місті складає 14,4 м загальної площі. Враховуючи розрахунковий обсяг нового будівництва та кількості виділених ділянок, незавершене будівництво садибного житла, в місті необхідно за розрахунковий період побудувати ще 1232 будинки і 1350 квартир.

Потреба в нових житлових територіях складе - для квартирного житла - 17,3 га, для садибного житла, при середніх розмірах ділянки 0,06 га, - 87,6 га, потреба в громадських територіях - 7,2 га. Разом - 112,1 га.

Характеристика земельної ділянки розміщення проекту генерального плану.

У фізико-географічному відношенні м. Чортків розташований в лісостеповій зоні Західно-Подільської області, в долині р. Серет - лівої притоки р. Дністер:

Рельєф міста розчленований, мальовничий. Його основна особливість сформована річкою Серет, що перетинає місто з півночі на південь. Долина річки звивиста, з крутими та високими (до 80-120м) схилами. Пойма суха, лугова; русло звивисте, шириною до 30м, заростаюче. Дно ріки пісчано-галькове, береги стрімчасті висотою до 5-6 м, правий берег розмивається. Абсолютні відмітки коливаються від 250 м в поймі ріки до 330 м на плато. По характеру рельєфу, гідрологічним умовам та фізико-геологічним процесам тут виділяються три інженерно-будівельні райони: район сприятливий для любого виду будівництва без спеціальної інженерної підготовки, район менш сприятливий для забудови (території, що затоплюються повеннями 4% забезпеченості, території з ухілами поверхні від 10 до 20%), район несприятливий для забудови (схили плато з ухілами поверхні 20% і більше, пойма ріки Серет).

Розташоване місто на віддалі 76 км на південь від обласного центру м. Тернополя. Через місто проходять магістральні автомобільні шляхи Доманове (на Брест) - Ковель-Чернівці-Мамалига (на Кишинів), Кам'янець-Подільський-Чортків-Івано-Франківськ та залізнична колія Тернопіль-Стефанешти. Територія міста межує із землями

Вигнанської, Угринської та Росохоцької сільських рад, а також із землями Заводської селищної ради.

Вплив на земельні ресурси.

Ґрунти в місті забруднюються шкідливими викидами в атмосферу промисловими об'єктами та автотранспортом, стихійними локальними смітниками на територіях не охоплених організованою очисткою, рідкими нечистотами з поглинаючих вигрібних ям.

З метою ліквідації згаданих джерел забруднення ґрунтів на території міста передбачається:

- провести нормування допустимих шкідливих викидів в атмосферу;
- ліквідувати існуюче перевантажене сміттєзвалище і стихійні локальні смітники; організувати нове обладнане сміттєзвалище передбачене генпланом.

Сміттєзвалище пропонується винести на віддаль 500 м від В-1, на майданчик колишнього військового аеродрому. На ділянці діючого сміттєзвалища запроектовано створити ландшафтнo-рекреаційний парк активного відпочинку.

Генеральним планом інженерна підготовка території міста здійснюється з метою поліпшення санітарно-гігієнічних умов, підготовки території для будівництва на ній об'єктів культурно-побутового призначення та житлових будинків.

В зв'язку з тим, що значна частина існуючої забудови попадає в орієнтовну зону затоплення повеневими водами 1% забезпеченості, постає необхідність захисту цієї забудови. Можливим варіантом є влаштування дамб обвалування вздовж берегів. Загальна довжина дамб обвалування складає біля 2,5 км.

Додаткове підвищення води в річці Серет при весняних паводках є наслідком зменшення пропускної здатності русла річки через нагромадження снігу та льоду. Для збільшення пропускної здатності русла річки пропонується поглиблення, та розширення його на ділянці 1,2 км. Для укріплення берегів ріки передбачено влаштування набережної на правому березі річки, загальною довжиною 1,0 км. Відкосами закріплюються береги річки, що руйнуються, переважно на південній та центральній частині міста. Загальна довжина відкосного кріплення становить 2,0 км.

Передбачено закриття існуючого цвинтаря в центральній частині міста та виділення майданчика під новий цвинтар, який вже розбудовується на території виробничого утворення В-1. Забороняється будівництво житлових будинків, дитячих та лікувально-оздоровчих установ на віддалі 300 м від кладовища.

Площа міста в існуючих межах становить 1740,3 га, в проєктованих межах - 2372,8 га. Додається - 632,5 га за рахунок території села Горішня Вигнанка, житлового кварталу садибної забудови села Біла, житлових кварталів садибної забудови села Синякове, земель Угринської селищної ради, безпосередньо прилеглих до міста. Потреба в нових житлових територіях складе - для квартирної житла - 17,3 га, для садибного житла, при середніх розмірах ділянки 0,06 га, - 87,6 га, потреба в громадських територіях - 7,2 га. Разом - 112,1 га.

Генеральним планом передбачається створення системи рекреаційних зон з проведенням відповідного озеленення та благоустрою.

На території передбачається будівництво інженерних комунікацій та споруд за окремими проєктами.

Зауваження до розділу:

Генпланом не розглядається шляхи утилізації та рекультивції існуючого сміттєзвалища при створенні ландшафтнo-рекреаційного парку активного відпочинку.

Встановлена розбіжність при обґрунтуванні площі що додається (632,5 га при розрахунковій 112,1 га).

Оцінка впливу на земельні ресурси - вплив характеризується як екологічно не допустимий.

Документацією генплану не передбачено достатні заходи з питань охорони земель.

Геологічні особливості ділянки розміщення об'єкту.

В геологічній будові території беруть участь силурійські, неогенові та четвертинні породи.

Силурійські породи представлені зеленими і червоними глинистими сланцями із тонкими прошарками піщанику та кавернозного вапняку. Складають вони високі береги р. Серет. Неогенові відклади залягають горизонтально на силурійських породах на плато. В долині ріки вони розмиті. Четвертинні відклади перекривають більш древні породи і представлені пісками, глинами та лесовидними суглинками.

По характеру рельєфу, гідрологічним умовам та фізико-геологічним процесам тут виділяються три інженерно-будівельні райони із планувальними обмеженнями для забудови.

Дані про небезпечні геологічні процеси і явища - сейсмічність, зсуви, обвали, суфозія, тощо - відсутні.

Вплив оцінюється як екологічно допустимий.

Вплив на водні ресурси (використання води як ресурсу).

Існуючий стан:

В даний час в місті Чортків існує централізована система водопостачання, яка охоплює всю правобережну частину міста. Основним джерелом живлення централізованого міського водопроводу служать два діючі водозабори, організовані на базі алювіальних підземних вод в правобережній частині заплави ріки Серет в районі села Біла. Горизонтальний інфільтраційний водозабір живиться з галереї зі штучним поповненням запасів води через ставки відстійники. Другий водозабір живиться за рахунок артезіанських свердловин розташованих на правобережній надзаплавній терасі ріки Серет.

Згідно з даними Чортківського ВУВКГ загальна розрахункова потужність цих водозаборів дорівнює 4,7 тис. м³/добу. Крім того централізований водопровід міста поповнюється водою за рахунок каптованих джерел в Рудьковій балці (700 м³/добу) і в Гнилій балці (50 м³/добу).

По умовах рельєфу місцевості системи водопостачання складається з двох зон; нижньої і верхньої. Верхня зона охоплює північно-західну частину міста; а нижня зона - всю центральну і південну частину міста. З водозабірних споруд, розташованих в заплаві ріки Серет, насосною станцією першого підйому вода подається на ділянку водопровідних споруд, розташованих в північно західній частині міста. З водопровідних споруд насосна станція 2-го підйому подає воду в верхню зону звідки вона частково поступає в мережу нижньої зони.

Залізничний вузол забезпечується водою з власних водозабірних споруд розташованих в правобережній частині заплави ріки Серет поблизу залізничного моста.

Довжина міських водопровідних мереж дорівнює 60 км.

Джерелом водопостачання м'ясокомбінату служать водозабірні свердловини розташовані вздовж лівого берега ріки Серет за північно-східною околицею міста. Від водопроводу м'ясокомбінату також одержують воду сирзавод, пухо-перова фабрика і інші дрібні об'єкти. Джерелом технічного водопостачання м'ясокомбінату і пухо-перової фабрики служать поверхневі води ріки Серет. Водозабір розташований в районі водозабору питної води.

Населення неохоплене централізованим водопостачанням користується водою з індивідуальних шахтних колодязів і природних джерел, а промислові об'єкти з локальних свердловин.

Проектні пропозиції:

Воду з централізованої системи водопостачання міста передбачається подавати на господарсько-побутові потреби населення і промислових підприємств, на технологічні потреби підприємств, що використовують питну воду, на пожежегасіння і частково на поливання вулиць і зелених насаджень.

Для житлової забудови, обладнаної внутрішнім водопроводом, каналізацією і централізованим гарячим водопостачанням середньо-добова норма водоспоживання приймається 280 л. на одного жителя, для забудови, обладнаної внутрішнім водопроводом, каналізацією і ваннами з місцевими водопідігрівачами - 200 л, для забудови, обладнаної внутрішнім водопроводом і каналізацією без ванн - 150 л, для поливання вулиць і зелених насаджень - 20 л, (50% норми) і 20 л. за рахунок поверхневих вод ріки Серет.

Джерелом централізованого водопостачання міста в існуючих межах зберігається існуючий водозабір розташований в лівобережній частині заплави ріки Серет в районі села Біла, виробничу потужність якого намічається довести до розрахункової. З метою забезпечення якості - намічається будівництво станції доочистки питної води. Секції НГС тресту „Київгеологія” по категоріях А-і-В дорівнюють 10 тис. м³/добу, що повністю забезпечить розрахункові витрати питної води міста.

Джерелом водопостачання залізничного вузла зберігається існуючий водозабір залізниці. Джерелом водопостачання м'ясокомбінату, сирзаводу, пухо-перової фабрики і нових житлових кварталів Верхня Вигнанка та Синякове приймається існуючий водозабір м'ясокомбінату. Джерелом технічного водопостачання: зберігаються поверхневі води ріки Серет і підземні води з локальних свердловин.

Враховуючи складний гористий рельєф території міста з I різницею між максимальними і мінімальними відмітками землі 120 м, водопровідна мережа в існуючих межах міста передбачається трьох-зонна, яку намічено постачати водою з розширеного міського водопроводу. В проєктованій східній частині міста також передбачається трьохзонна водопровідна мережа, яку намічено постачати водою з водопроводу м'ясокомбінату. Схема водопровідної мережі приймається кільцева.

Для поливу вулиць, площ і зелених насаджень передбачається максимально використати поверхневі води ріки Серет.

Загальна потреба води складає - 5700 м³/добу, в тому числі:

- для багатоповерхової та садибної житлової забудови - 5194 м³/добу;
- для поливу вулиць та зелених насаджень - 320 м³/добу;
- для промисловості - 474 м³/добу.

Зауваження до розділу:

Схема водопостачання міста не представлена.

Стор. 92 (абзац 12) - сирзавод, пухо-перова фабрика мають власні водозабори підземних вод і не забирають воду від м'ясокомбінату. Водозабір технічної води (поверхневої) виведений із експлуатації (практично зруйнований).

Стор, 94 (Табл. В-1, п.4) - для будинків із водопостачанням із водозабірних колонок встановлена норма 40 л/добу на 1 людину, тоді як БНШ 2.04.01-85 передбачає водоспоживання із вуличних водозабірних колонок 80 л/добу, а від дворових —150 л/добу.

Стор, 96 - вказано, що джерелом водопостачання сирзаводу, перо-пухової фабрики є існуючий водозабір підземних вод м'ясокомбінату, коли насправді ці підприємства мають власні водозабори підземних вод.

Стор. 96 (абзац 4) - питання водопостачання міста від свердловин м'ясокомбінату не вирішено.

Використання водних ресурсів за проектними рішеннями генерального плану визнається екологічно не допустимим.

Можливе забруднення поверхневих і підземних вод.

Існуючий стан:

В даний час в центральній частині міста Чортків існують колектори загальносплавної каналізації прокладені ще в 1905 році з бетонних труб діаметром 600-1200 мм. По цих колекторах побутові поверхневі стічні води міста через три випуски без очистки скидались безпосередньо в річку Серет.

В 60-х роках з будівництвом ремзаводу інститутом "Укрдіпросільмаш" було складене проектне завдання каналізації для ремзаводу і міста. Згідно з цим проектом, почалось будівництво побутової каналізації.

По умовах рельєфу і планувальної структури забудови міста його територія розділяється рікою Серет на два основні басейни каналізування - правобережний і лівобережний. Правобережний басейн охоплює центральну, північну і південно-західну частини міста. Лівобережний басейн охоплює, в основному північно-східну, східну і південно-східну частини міста.

Прямі випуски в ріку Серет на старій каналізації в центральній частині міста ліквідовані, але окремі мережі побутової каналізації паралельно до старих загальносплавних колекторів не побудовані. В результаті побутові і дощові стічні води по головному загально-сплавному колектору поступають в район ГКНС де частково перекачуються на міські КОС, а частково без очистки скидаються в ріку Серет. В даний час, особливо в дощову погоду, ГКНС і КОС перевантажуються за рахунок дощових вод, якість очистки стічних вод не відповідає "Правилам охорони поверхневих вод від забруднення стічними водами", доочистка стічних вод не проводиться.

Крім міських очисних споруд за східною околицею міста побудовані очисні споруди каналізації м'ясокомбінату, потужністю 3500 м³/добу, куди також поступають стічні води перо-пухової фабрики і сирзаводу. Після очистки - стічні води перекачуються в ріку Серет південніше міста.

Загальна довжина самопливних каналізаційних мереж міста складає 30 км, в т.ч. магістральних - 3 км.

Населення не каналізованої забудови користується подвірними туалетами.

Проектні пропозиції:

Даним проектом намічається повною роздільною системою побутової каналізації охопити всю каналізовану забудову міста.

Норми водовідведення від каналізованої забудови приймаються по водоспоживанню за винятком витрат на поливання, а від неканалізованої забудови, виходячи з розрахунку 25 л/добу на одного жителя.

З розвитком каналізаційних мереж передбачається організувати в місті повну роздільну систему каналізації, при якій побутові та промислові стічні води по системі побутової каналізації будуть поступати на міські очисні споруди, а поверхневі води по мережі дощової каналізації в ріку Серет.

На території міста зберігається два основні басейни каналізування - правобережний і лівобережний.

Після прокладення побутової каналізації в правобережному басейні паралельно з існуючою загальносплавною, побутові стоки поступатимуть в новий головний колектор, по якому будуть відводитись на південну околицю міста в приймальний резервуар ГКНС, яка перекачуватиме їх на міські очисні споруди каналізації. Враховуючи незадовільний технічний стан технологічного обладнання, на ГКНС передбачається провести повну реконструкцію, а на ділянці існуючих КОС побудувати нові очисні споруди каналізації глибокої біологічної очистки стічних вод. Після глибокої біологічної очистки і доочистки стічні води будуть скидатися в ріку Серет, по течії ріки нижче міста Чортків.

В лівобережному басейні каналізування (більше пониженої частині міста) зберігаються локальні КНС, які перекачуватимуть стічні води в головний самопливний колектор побутової каналізації правобережного басейну, намічений паралельно з існуючим загальносплавним колектором.

Поверхневі стічні води правобережної частини міста по мережі дощової каналізації будуть відводитись в головний колектор (бувний загальносплавний) дощової каналізації і далі поступатимуть на південну околицю міста, де через випуск на головному колекторі в районі ГКНС будуть скидатися в ріку Серет. На випуску дощової каналізації передбачається розмістити інтерцептор з таким розрахунком, щоб перші, найбільше забруднені, порції поверхневих вод можна було скинути в побутову каналізацію, а другу „чисту“ частину - безпосередньо в річку Серет.

В зв'язку з тим, що територію існуючих міських очисних споруд неможливо розширити через відсутність необхідної зони санітарної охорони, а побудувати нові очисні споруди каналізації за межами міста немає можливості через відсутність необхідної земельної ділянки, стічні води від східної частини міської забудови (район м'ясокомбінату, Горішня Вигнанка, Калічівка, Синяково) передбачається очищати на ділянці існуючих очисних спорудах каналізації м'ясокомбінату, які потребують капітального ремонту.

Проектом передбачено неканалізовану житлову забудову індивідуального сектору обладнати подвірними туалетами з водонепроникними вигрібами.

При будівництві нових очисних споруд міської каналізації на існуючій ділянці слід врахувати, що частина ділянки може бути затоплена водами повені однопроцентної забезпеченості.

Розрахункові витрати стічних вод складатимуть:

- від житлового масиву багатоповерхової та садибної житлової забудови - 4520 м³/добу;

- від промисловості - 374 м³/добу.

Загальна кількість стічних вод складатиме - 4894 м³/добу.

З метою охорони підземних вод від забруднення, проектом враховані матеріали робочого проекту „Встановлення водоохоронних зон р. Серет на території м. Чортків Тернопільської області" (шифр проекту 889/П-1), „План прибережних захисних смуг" (шифр проекту 889/П-2), розроблений ВАТ „Тернопільводпроект" у 2005>році.

Зауваження до розділу:

Схема каналізування міста не представлена.

Стор. 99 (абзац 1) - невідомо, якими розрахунками і нормами встановлено водовідведення від неканалізованої забудови на 1 жителя 25 л/добу при заборі води із водозабірних колонок (табл. К-1 стор. 100).

Стор. 102 — проектним рішенням передбачається перші порції найбільш забруднених поверхневих вод із забудованих територій скинути щ каналізаційні очисні споруди біологічної очистки, що приведе до збільшення завантаженості на очисні

споруди. Не передбачено будівництво очисних споруд дощових вод (дощові води передбачено скидати колектором ер. Серет).

У проектних рішеннях не передбачено повного каналізування об'єктів соціальної інфраструктури (житло, заклади громадського харчування і т.д.). значна кількість зворотних вод знову буде відводитись у вигріби (с.с. Горішня, Вигнанка, Синяково та ін.) - стор. 131 (абзац 6).

В проекті передбачено відновити роботу каналізаційних очисних споруд м'ясокомбінату.

На даний час проводиться проектування КОС підприємства „Біллербек - Україна перо-пухова фабрика", сирзаводу.

Оцінка впливу можливих забруднень на водне середовище (поверхневі і підземні води) з урахуванням передбачених захисних заходів - вплив характеризується як екологічно не допустимий.

Вплив на атмосферне повітря.

Найбільше негативний вплив на забруднення повітряного басейну міста має транзитний транспорт, що проходить по міських вулицях та промислово-комунальні об'єкти, розташовані на території житлової зони.

З метою покращення санітарного стану атмосферного повітря, передбачається:

- винести рух вантажного і транзитного транспорту на об'їзні дороги та перевести транспортні засоби на екологічно чисте паливо;
- вести постійний контроль за станом транспортних засобів та дорожнього покриття та належного озеленення придорожніх територій;
- створити санітарно-захисні зони навколо промислових підприємств та озеленити їх;
- дотримуватись підприємствами нормативів гранично-допустимих викидів в атмосферу;
- перевести всі котельні міста на природній газ;
- екологічно шкідливі промислові об'єкти - завод чавунного литва та птахофабрика, виносяться на промислові утворення В-1 та В-2.

Узагальнена кількість викидів забруднюючих речовин що можуть поступати в атмосферне повітря від планованої діяльності усіх об'єктів господарювання, які можуть бути розміщені на території м. Чортків, не розраховувались. При проектуванні кожного об'єкту виробництва будуть проводитись окремі розрахунки викидів забруднюючих речовин в атмосферу.

Зауваження до розділу:

Проектом передбачене винесення шкідливих виробництв та сміттєзвалища на території В-1 та В-2 без врахування рози вітрів.

В розділі 2 - "Повітряний басейн" автори посилаються на дані лабораторних замірів, проведених "управлінням екобезпеки" які не подавалися.

Оцінка впливу на атмосферне повітря - вплив оцінюється як екологічно не допустимий.

Вплив на мікроклімат.

Проектом не передбачено вплив на підвищення температури.

Локальне підвищення температури природних водних об'єктів не очікується.

Локальне підвищення вологості повітря не прогнозується.

Оцінка впливу на мікроклімат - вплив передбачається як екологічно допустимий.

Вплив на флору.

Для поліпшення екологічної ситуації міста, з метою приваблення туристів та створення для них гідного відпочинку генеральним планом запропоновано створити три ландшафтно-рекреаційні парки. 1-й - ландшафтно-рекреаційний парк „Етнокультурна Поділля”, 2-й - ландшафтно-рекреаційний парк активного відпочинку, 3-й - ландшафтно-рекреаційний парк „Дитячий”.

На об'єкті проектування - генеральному плані, не виявлено червонокнижних та інших видів рослин, що підлягають охороні.

Викиди у атмосферне повітря не можуть призвести до негативного впливу на рослинний світ, оскільки не очікується перевищення ГДК забруднюючих речовин у повітряному басейні у зоні впливу об'єктів виробничого, житлового та соціально-побутового призначення.

Оцінка впливу на флору - вплив може бути визнаний екологічно допустимий.

Вплив на фауну.

Проект генерального плану не розташований на території, що відзначається наявністю ареалів розповсюдження мисливських, червонокнижних та інших цінних видів тварин.

Спорудження і експлуатація майбутніх об'єктів виробничого, житлового та соціально-побутового призначення не пов'язані з можливим погіршенням умов існування цінних видів фауни.

Фізичні фактори впливу (іонізуюче випромінювання, електромагнітні поля, звуковий тиск, вібрації) не будуть справляти суттєвого впливу на фауну.

Оцінка впливу на фауну - вплив оцінюється як екологічно допустимий.

Вплив на території та об'єкти природно-заповідного фонду України (ПЗФ).

В запроєктованому генеральному плані, включаючи його інженерні комунікації, не відображено розміщення у межах території та об'єктів ПЗФ.

Зауваження до розділу:

Генпланом не враховано (не відмічено) існуючі та перспективні до заповідання об'єкти ПЗФ, режими їх охорони та збереження.

Не враховано "Програму формування регіональної екологічної мережі Тернопільської області на 2002- 2015 роки", ділянки які можуть використовуватись у природоохоронних та рекреаційних цілях для подальшої організації регіонального ландшафтного парку "Середньосеретський", передбаченого Програмою формування регіональної екологічної мережі та входить до Серетського екологічного коридору міжрегіонального значення.

Вплив на соціальне середовище.

Реалізація заходів розбудови м. Чортків згідно генерального плану, буде мати позитивний вплив на стан здоров'я населення, яке мешкає на території міста та прилеглих до неї територіях. Передбачається будівництво житла, об'єктів соціально-культурного, рекреаційного та побутового призначення для покращення рівня життя населення.

Громадські обговорення по суті питання проведені 27, 28 листопада 2003 року. Вирішили документацію „Генеральний план міста Чорткова” погодити та після внесених зауважень, пропозицій подати на експертизу в установленому порядку.

Оцінка впливу на соціальне середовище - вплив можна охарактеризувати, як допустимий.

Вплив на техногенне середовище.

При реалізації запланованих генеральним планом заходів передбачено винесення екологічно шкідливих промислових об'єктів - завод чавунного литва та птахофабрика, на промислові утворення В-1 та В-2. Сміттєзвалище пропонується винести на віддаль 500 м від В-1, на майданчик колишнього військового аеродрому. Санітарно-захисна зона становить 500 м. На ділянці діючого сміттєзвалища запроектовано створити ландшафтно-рекреаційний парк активного відпочинку.

Передбачені заходи позитивно вплинуть на стан місцевих пам'яток історії, культури та архітектури.

Оцінка впливу на техногенне середовище - вплив допустимий.

Вплив на стан компонентів довкілля у процесі реалізації генерального плану може вважатися незначним та екологічно допустимим при дотриманні вимог та правил забудови об'єктів житлового, виробничого та соціального - побутового призначення.

Виробничі та господарське- побутові відходи та їх вплив на довкілля. Санітарна очистка міста Чортків проводиться силами ККП по планово-регуляторній та планово-заявочній системі, що охоплює біля 40% міської забудови. Побутові відходи, в кількості 12 тис. м³/рік, вивозяться на міське сміттєзвалище площею 3,5 га, розташований за межами забудови по вул. Ягільницькій.

В кварталах присадибної забудови, неохопленої плановою системою очистки, всі відходи утилізуються на присадибних ділянках шляхом спалювання та закопування.

Даним проектом передбачається планова система очистки всієї забудови міста. Передбачувана кількість утворюваних відходів становить 17,4 тис. т/рік. В зв'язку із тим, що на ділянці існуючого полігону немає можливості розширення території, передбачається влаштування нового сміттєзвалища площею 16 га. : Сміттєзвалище пропонується винести на віддаль 500 м від В-1, на майданчик колишнього військового аеродрому. Санітарно-захисна зона становить 500 м. На ділянці діючого сміттєзвалища запроектовано створити ландшафтно-рекреаційний парк активного відпочинку.

Зауваження до розділу:

Схема санітарної очистки міста не представлена.

Відсутні дані про обсяги промислових відходів, шляхи та об'єкти їх утилізації.

Генпланом не розглядається шляхи утилізації та рекультиваци існуючого сміттєзвалища при створенні ландшафтно-рекреаційного парку активного відпочинку.

Генпланом не розглядається роздільний збір та утилізація відходів.

Оцінка впливу на довкілля відходів запроектованого генерального плану визнається екологічно не допустимою.

Загальна підсумкова оцінка документації.

Більшість очікуваних впливів на довкілля характеризуються як екологічно не допустимі, документація робочого проекту підлягає корегуванню і доопрацюванню за наступними зауваженнями:

1. Копію ліцензії на право проектування та перелік робіт до неї не представлено,

2. Матеріали відводів земельних ділянок під житлові квартали та „Місцеві Правила забудови території" не представлені.

3. Генпланом не розглядається шляхи утилізації та рекультиваци існуючого сміттєзвалища при створенні ландшафтно-рекреаційного парку активного відпочинку.

4. Не обґрунтована площа що додається (632,5 га при розрахунковій 112,1 га).

5. Схема водопостачання міста не представлена.

6. Стор. 92 (абзац 12) - сирзавод, перо-пухова фабрика мають власні водозабори підземних вод і не забирають воду від м'ясокомбінату. Водозабір технічної води (поверхневої) виведений із експлуатації (практично зруйнований).

7. Стор. 94 (Табл. В-1, п.4) — для будинків із водопостачанням із водозабірних колонок встановлена норма 40 л/добу на 1 людину, тоді як БШП 2.04.01-85 передбачає водоспоживання із вуличних водозабірних колонок 80 л/добу, а від дворових — 150 л/добу.

8. Стор. 96 - вказано, що джерелом водопостачання сирзаводу, перо-пухової фабрики є існуючий водозабір підземних вод м'ясокомбінату, коли насправді ці підприємства мають власні водозабори підземних вод.

9. Стор. 96 (абзац 4) - питання водопостачання міста від свердловини м'ясокомбінату не вирішено.

10. Схема каналізування міста не представлена.

11. Стор. 99 (абзац 1) - невідомо, якими розрахунками і нормами встановлено водовідведення від неканалізованої забудови на 1 жителя 25 л/добу при заборі води із водозабірних колонок (табл. К-1 сціор. 100).

12. Стор. 102 - проектним рішенням передбачається перші порції найбільш забруднених поверхневих вод із забудованих територій скинути на каналізаційні очисні споруди біологічної очистки, що приведе до збільшення завантаженості на очисні споруди. Не передбачено будівництво очисних споруд дощових вод (дощові води передбачено скидати колектором ер. Серет).

13. У проектних рішеннях не передбачено повного каналізування об'єктів соціальної інфраструктури (житло, заклади громадського харчування і т.д.). значна кількість зворотних вод знову буде відводитись у вигріви (с.с. Горішня, Вигнанка, Синяково та ін.) — стор. 131(абзац 6).

14. В проекті передбачено відновити роботу каналізаційних очисних споруд м'ясокомбінату. На даний час проводиться проектування КОС підприємства „Білербек - Україна перо-пухова фабрика", сирзаводу.

15. Проектом передбачене винесення шкідливих виробництв та сміттєзвалища на території В-1 та В-2 без врахування рози вітрів.

16. В розділі 2 - "Повітряний басейн" автори посилаються на дані лабораторних замірів, проведених "управлінням екобезпеки" які не подавалися.

17. Генпланом не враховано (не відмічено) існуючі об'єкти ПЗФ, режими їх охорони та збереження.

18. Не враховано "Програму формування регіональної екологічної мережі Тернопільської області на 2002- 2015 роки", ділянки які можуть використовуватись у природоохоронних та рекреаційних цілях для подальшої організації регіонального ландшафтного парку "Середньосеретський", передбаченого Програмою формування регіональної екологічної мережі та входить до Серетського екологічного коридору міжрегіонального значення.

19. Схема санітарної очистки міста не представлена.

20. Генпланом не розглядається роздільний збір та утилізація відходів.

21. Відсутні дані про обсяги промислових відходів, шляхи та об'єкти їх утилізації.

Враховуючи вищевказане, дана документація Держуправлінням оцінюється негативно і не погоджується, та підлягає повторному розгляду.

Даний висновок затверджується. Термін дії висновку - 3 роки.

Начальник Держуправління
О. М. МИКОЛЕНКО

Висновок підготовлений:

Члени експертної комісії:

1. Сенік П. Д.

2. Сисак Т.Й.

3. П'ятківський І.О.

4. Блащак А. В.

(0352) 25-95-62